

Våren 1990

Linodling 1990

Även i år kommer det att finnas lin för själrvyckning. I Marieholm och i Teckomatorp.

Om man vill ha spånadslin för beredning, behöver man alltså inte vara jordägare eller odla själv.

I slutet av juli, då linet beräknas vara i gultognadsstadiet, c:a 30 dagar efter fullblom, så ställer en del av Skånelins medlemmar upp som instruktörer i handryckning.

För de, som är intresserade av att rycka och köpa linhalm, och även för dem, som är intresserade av att följa linodlingen från "sådd till skörd" går det bra att kontakta:

Betsy Persson, tel 0413-700 05

Jan Lindberg, tel 0418-607 07

Kirsten Persson, tel 0418-603 03

Brydestuan är välbesökt. Inte bara av svenska linintressenter, utan även från Norge och Danmark kommer man på studiebesök och för att pröva våra maskiner.

Avgifter:

Studiebesök 30 personer: 200:-

mer än 30 personer: 300:-

Hyra av lokal o maskiner 50:-/tim

Instruktion 100:-/tim

För att få använda maskinerna skall man vara medlem i Skånelin, som då ser till att en särskild försäkring ordnas.

Rötningsbassängen, som finns till uthyrning är eftertraktad, eftersom den fungerar bra och är lätt att transportera i bagageutrymmet på en personbil.

LINUM

Informationsblad från Skånelin

Bassängen rymmer 50 kg torr linhalm och 1989 fanns det de, som hann med att röta 2 omgångar på 14 dagar. Bassängen får hyras max 2 veckor till en kostnad av 200:-.

Bokning av rötningsbassäng och tid på beredningsstationen kan göras hos:
Betsy Persson, tel 0413-700 05
Kirsten Persson, tel 0418-603 03

Linfilmen på video, som spelades in 1988, och som visar lin från skörd till spinning, och där man ser linberedning med maskinerna i Brydestuan finns att hyra hos

L J Foto, Svalöv, tel 0418-629 09.

Årets linkurser

Svalövsortens Vuxenskola

Start: Slutet av juli med skörd

Förfrågan om kursen:

Vuxenskolan tel 0418-635 79

Kirsten Persson, tel 0418-603 03

Vårens eller sommarens utflykt

med kaffekorg rekommenderas att gå till den gamla Brydestuan, som ligger mellan Bessinge och Frännarp, sydost om Hörby. Den är mycket fint restaurerad. Alltid öppen. Tag gärna med ficklampa, så att ni riktigt kan se konstruktionen invändigt, där taket är stensatt och endast ett par små hål, som släpper in ljus finns på gaveln. Det finns skånelinmedlemmar, som bor i närheten, och som nog är villiga att berätta om den.

Anmäl nya medlemmar till Betsy Persson, tel 0413-700 05.

Medlemsavgift: 50:-

Arbetsgruppen för linfrågor rapporterar

Vid senaste sammanträdet i mars 90 diskuterades bl a:

Det anses att det finns en risk att forsknings- och utvecklingsresurserna inom linområdet splittras för mycket. Som tidigare omnämnts pågår det flera linprojekt runt om i landet. För att samla upp och i bästa fall kunna få igång ett utbyte av information och erfarenheter angående linfrågor, beslutade arbetsgruppen att kalla dessa intressenter till ett möte under våren. Det påpekades att Sverige ofta upplevs sakna profil på linområdet. Ett antal företrädare för olika linintressen, allt ifrån spånadslin till industrilin, åker till utlandet för att skaffa information, men det finns ingen enad linje. Är det det, som behövs för att få fart på utvecklingen?

Vi har goda förutsättningar att framställa kvalitetslin för både spånad och industriändamål. Det fordras att det satsas mer på ny teknik. Eftersom vi i dagsläget inte har någon gammal maskinpark och utrustning att ta ekonomiska hänsyn till, kan vi inrikta oss på den modernaste tekniken. Vad gäller spånadslin har man stora förhoppningar, att den vid svalövs-laboratoriet framtagna ångrötningsprocessen kan bli en framtida metod i större skala.

Från **Linlandet Hälsingland** meddelades det att Växbo spinneri invigdes den 13 mars. Vidare planeras en linkonferens i Bollnäs den 31 augusti.

Även i Medelpad har man börjat att satsa ordentligt på lin. Landstinget planerar att använda linnelakan i vården, och om efterfrågan sprider sig till övriga Sverige, bedöms de ekonomiska kalkylerna visa positiva resultat. Detta förstärks ytterligare genom att det blir mindre lidande för patienterna. - Linlandet tycks alltså växa norrut och från odlarhåll efterlyses tidigare mognande linsorter.

Clas Johnsson

Missa inte
Folkkulturens dag i Åhus den 5
augusti 1990 kl 11-18!
Skänelin medverkar.

Kurs i linkännedom - linberedning

Tid:

April - hösten 1990. Tider enligt överenskommelse under kursens gång. Kursstart meddelas senare.

Plats:

Hududsakligen BRÖSARP.

Lärare:

Agronom Clas Johnsson, Brösarp

Målsättning:

Undervisningen syftar till att såsom ett led eller kompletterande del i textil utbildning ge kunskaper om lin som spånadsmaterial från odling till framställning av garn och vävnader.

Innehåll:

60 lektioner praktiskt och teoretiskt arbete.

Ev kan påbyggnadskurs ordnas. 38 lektioner.

Teori: Omfattar föreläsningar om linet som spånadsväxt, odling, beredning och användningsområden. Historik och orientering om linproduktion för närvarande. Vård av linnevaror. Studiebesök.

Praktiskt arbete: Sådd, lukning, ryckning, fröreplning, rötning på flera sätt, bråkning, skäkning och häckling. Spinningsövningar på slända och spinnrock.

Intyg:

Efter genomförd kurs erhålles intyg.

Kostnad:

Kursavgift 600 kronor. En anmälningsavgift på 100 kronor betalas in på vårt postgironr 85 90 62-2. Anmälningsavgiften återbetalas om kursen blir inställd.

Sista anmälningsdag:

Den 26 mars 1990.

Förfrågan om kursen kan göras hos hemslöjdskons, tel 044-10 10 04.

Om rötning av Waza-lin

"Oj! Vad nu då?" tänkte jag. "Är linet överrötat efter bara en vecka?"

Jag hade en präktig sats Waza-lin till vattenrötning i en damm i närmaste bäck hösten 1987.

Var i satsen jag än tog prov så smulades både veden och fibrerna sönder mellan mina fingrar. Med tungt sinne rullade jag hem bördan. Under vägen beslutade jag att i alla fall ställa det på tork.

Då linet torkat var det till min stora förvåning starkt igen och dessutom tydligt underrötat.

Henryk Zienkiewicz hade den stora vänligheten att noggrant undersöka både rötade och orötade prover av linet. Jag fick det mest älskvärda brev med utförlig beskrivning på både linets och frönas beskaffenhet. Men just det här fenomenet, att Waza-linet, till skillnad från andra linsorter, var svagt i vått tillstånd, tycktes Henryk inte känna till.

Våren -88 rötade jag satsen en gång till, då i handvarmt vatten i badkaret. När vattnet kallnat, efter ett par timmar, tog jag ut linet till lufttorkning. Också då var det svagt medan det var vått.

Resultatet efter beredning blev sedan ett mycket skönt och lättspunnet lin och fint garn.

En av mina linkontakter, Gun Lindahl, gjorde samma iakttagelser med sitt Waza-lin 1989. - Båda undrar vi vad det kan bero på att denna ganska nya linsort beter sig så här. Och - hur stark blir den vävda räcken i tvätt efter tvätt?

Vi undrar också om fler linodlare trott sig ha fått sitt lin överrötat på kort tid och sedan haft en massa skävor kvar i det efter beredning.

I så fall - var snälla och hör av Er till Linum!

Kerstin Sjögren och Gun Lindahl

Norskt besök i "Brydestuan"

Etter en natt og nesten en hel dag var jeg fremme i Helsingborg. Jeg var på veg till Svalöv for å bearbeide mitt lin. To store koffertar og en stor pappeske.

Kirsten Persson ble visst overrasket at jeg kom med så mye lin, men jeg var forberedt på å jobbe og det fikk jeg.

Skånelin har fine lokaler som egner seg godt for "Brydestugan". Og jeg ble lykkelig overrasket over hvor gode maskiner de har. Stakkars lille Norge som ikke har maskiner for bearbeiding av lin. Og mitt håp er at hvis vi i Norge kommer så langt engang at vi kan kjøpe maskiner, så må vi kjøpe slike som de har i Svalöv. Skal jeg si noe negataivt om "Brydestugan" så må det bli at det må skaffes utsug for støvet ved skjektehjul.

Jeg ble forkjølt og fikk "linlungar" og hadde det i en og en halv måned etter. Men hva gjør vel det, jeg har fått behandlet mitt lin og er lykkelig for det. Og nu spinner jeg.

Og sist men ikke minst: Jeg fikk hilse på Henryk Zienkiewicz og jeg fikk ham til å skrive i min linbok som han har skrevet sammen med Kåre Trøyer.

Det var et uforglemmelig møte selv om jeg gikk med nesen i en klut. Jeg ønsker Skånelin alt godt i fremtiden og håper at de må få utvikle seg videre.

I denne uken skal det vaere det første møte for å få dannet en linforening i Norge. Den første.

Vi kommer etter.

Jon Stokke

Norges Linforening

ble etablert 2 mars 1990 på Appelsvoll Forskningsstasjon.

Vi Normennene pleier å komme etter Svenskene både på godt og vondt, men

det at vi har etablert en linforening, er vel av det gode.

Det var Ranveig Blakkestad, Astrid Shjellungen, Jon Stokke og jeg, Anne Holen, som dannet et interimstyre og jobbet med saken. Konstituerende møte ble holdt på Appelsvoll 2 mars 1990. Det hele startet med at vi gikk ut i aviser og oppfordret interesserte til å melde seg. Ca 40 meldte seg interessert som medlemmer (alle disse dyrket lin), og 21 møtte opp på Apellsvoll. Det var bra når en tenker på at dette var en landsforening, og mange måtte reise langt.

Hensikten med foreningen er å få samlet alle lininteresserte, og å spre og samle opplysning. Samtidig er vi ivrige etter at det forskes på både når det gjelder sortsforsøk og maskinell handtering. Vi vil prøve å skaffe midler til en beredningsstasjon slik at medlemmer kan få muligheten til å få beredt sitt lin. Det er mulig at vi kan få denne stasjonen på Apellsvoll, og jeg er ivrig etter å få den slik at den også kan bli bruket i forbindelse med forskning.

Jon Stokke og jeg kom i forbindelse med "Skånelin" da vi var på Gälsjö Bruk på linkonferanse, og vi fikk et godt inntrykk av foreningen i Skåne. Så vi er nå medlemmer der.

I Norge har vi også en kulturhistorisk tradisjon å ta vare på. Men etter at de få beredningsstasjonene vi hadde ble nedlagt på 50-tallet, har situasjonen vart deprimerende. Men med en slik forening, vil det skje et utvikling på linområdet.

Styret i Norges Linforening består av meg som formann. Jeg er fra Stange kommune på Østlandet. Jan Førstad fra avdeling for plantekultur på Norges Landbrukshøgskole og Grethe May Owren fra Toten. Hun bor i nærheten av Appelsvoll. Jon Stokke fra Trøndelag skal fungere som rådgiver i startfasen. Ellers er det innvalgt varamann, revisor og valgkomite. Vi er få i styret i startfasen fordi at vi er avhengig av å bo i nærheten av hver-

andre, og at vi da kan prøve å få arbeidet effektivt. Vi skal også gi ut et medlemsblad som vil hete "Linnytt".

Vi håper med dette at vi vil få en utvikling på linområdet i Norge.

Skåne den 19/3 1990, Anne Holen

Sagan om Linet på Bjärehalvön

1981 blev året då linet återvände till Bjärehalvön. Hos makarna Maj-Britt och Sven-Gunnar Persson, Böskestorp, Grevie socken såddes 20 kg blåblommigt Hamnehögs spånadslin på en areal av c:a 1000 m². Med "Linboken" som teoretisk rådgivare följde sedan kursdeltagarna grödans utveckling. Skörden blev god, alltför god. Arealen var i största laget, skulle det visa sig. Arbetet med att rycka, hässa, bärga och frörepa blev betungande. Kursdeltagarna tröttnade efter hand, endast 7 stycken fanns kvar i augusti, i synnerhet Maj-Britt och Sven-Gunnar fick det jobbigt. Nå väl, bönder är ett segt släkte, allt bärgades och samma höst lades det första partiet lin ut för landrotning. Hela tiden fick linboken rådfrågas och följas, få människor fanns att fråga. Några hade i sin barndom sett hur man gjorde, ingen hade själv rotat. Därefter behövdes redskap. Gamla bråkor "förbenades" och fick nya handtag, skäktstol- och knivar tillverkades, likaså grovhäcklor (helt enkelt några spikrador på en bräda). En gammal finhäckla fanns och plockades ner från prydnadshyllan. Resultatet blev till full belåtenhet, långt fint lin; ändå svalnade intresset.

På vinden hos Maj-Britt väntade linet, massor fanns att tillgå och hade skänkts som kursmaterial till Vuxenskolan.

Fortsättningen och framgången kom sommaren 1987 med utställningen "Linnet genom tiderna" på Bjäre Härads hembygdsgård i Boarp, Båstad. Spinnrocken snurrade i utställningslokalen, det knypplades skänkt, en temakväll med linet ordnades. Skolklasser

kom, fick se färdiga alster och det växande linet vid husknuten, barnen fick själva pröva på beredningen och sitta vid spinnrocken.

Sedan sommaren -87 är hembygdsgården centrum för linvännerna. Här finns ju allt, gräsplan för rötning, oömma lokaler, möjligheten att nå ut till folk och väcka intresse vid olika arrangemang. Till allt detta kommer nu också den fina kontakten med "Skånelin" och tillgång till brydestuan i Svalöv.

I dagarna har vinterns studiecirkel med 9 deltagare avslutats. Fortfarande samlar vi erfarenheter, lär av misstag och gläds om vi får lyckat resultat. Vi har rötat, spunnit lockar och blånor, tvinnat, tvättat och arbetat vid maskinerna i Svalöv. Snart kommer sommaren. Under pingst-helgen medverkar vi vid Vuxenskolans utställning av elevarbeten (även den i hembygdsgården) och tar då tillfället i akt att pröva på vattenrötning i Skånelins specialbassäng. Tillsammans skall vi också sätta upp en väv och därmed tar vi sista steget på den långa vägen från linfrö till färdig duk.

Skolorna har hört av sig till oss. 2 dagar i april får vi vara med vid temadagar i Torekovs skola. Barnen skall själva få pröva på, vi skall bara visa.

Kanske kan vårt intresse i allra minsta skala, på hemslöjdsnivå, bidra till att linet inte glöms bort helt och att linodling med moderna hjälpmedel åter kan bli en gröda att räkna med i vårt land.

Hälsningar från "Lingänget" i Båstad genom Irmela Paulsson

Årsberättelse 1989, Föreningen Skånelin

Föreningen hade den 31 december 343 medlemmar representerande Skåne samt södra Halland och Småland.

Medlemsavgiften 1989 var 50:-. "Linum", informationsbladet till medlemmarna har utkommit med ett vår- och ett höstnummer.

Vid föreningens årsmöte den 18 mars i Kristianstad, valdes följande medlemmar att ingå i styrelsen:

Ordförande	Göran Kuylentjerna
Vice ordförande	Kirsten Persson
	Rut Ann Titelman
	Barbro Nyberg
	Betsy Persson
	samt Clas Johnsson
	och Rosie Johansson

valda 1988

Som föreningens kassör har Betsy Persson fungerat och dess sekreterare Rosie Johansson.

Clas Johnsson har representerat landets linföreningar i arbetsgruppen för linfrågor - en sektion inom Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Redaktionskommittén har under året bestått av:

Kirsten Persson, Clas Johnsson, Rut Ann Titelman och Barbro Nyberg, som livligt engagerat sig som skribenter. De har också deltagit i kursverksamheten på respektive håll. Clas Johnsson har i Skånes östra delar vid flera sammankomster på olika orter medverkat med demonstrationer om linets beredning, vilket är ett uppskattat inslag i olika sammanhang.

Beredningsstationen - "Brydestuan" - i Svalöv har under året använts 91 timmar för bråkning och skäkning med hjälp av maskinerna. Så långväga linvännar som Jon Stakke från Norge, har rest till Svalöv med lin för att bereda det. Han fann att maskinerna var bra, men dammet orsakade stora obehag. Fläktanordningen skall därför installeras nu. Dessutom skall en av NFH (Nämnden för hemslöjdsfrågor) anslagen summa, 30 000:-, användas till en skäktturbin. Allt måste dock få sin tid för att ordentligt utredas, undersökas och sedan genomföras, eftersom kostnaderna är höga och tillgångarna starkt begränsade. Beredningsstationen har under året mottagit flera studiebesök.

Lindagen den 16 september

Många medlemmar hörsammade den 16 september, styrelsens inbjudan till beredningsstationen, då den skulle demonstreras. Maskinernas effektivitet visades utomordentligt av Skånelins medlemmar från Ljungbytrakten, som fullastade med lin tagit sig till Svalöv. Ortens linodlare ställde också upp med vana instruktörer som Solgerd och Sonja. Till intresset för lindagen bidrog också en utställning i Vuxenskolans lokaler, där det visades ypperliga linnevävnader av damast - Gunnel Mårtensson, Hammar, dräll - Anita Kristoffersson, spetsar - Gillet Skånska spetsar, Kristianstads läns hemslöjd, gamla linnevävnader och broderier - Eva Eskilsson, moderna vävnader och kläder - Kerstin Jonsgården, Kerstin Sjögren, Stene Gård m fl. Linutställningen besöktes av 300-350 personer, som också kunde dricka kaffe och se linfilmen.

Styrelsen har i sin strävan att utveckla linodlingen och linhanteringen i Skåne försökt att under året:

- Stimulera till mellanskalig linodling samt intressera linkonsumenter att rycka sitt lin på dessa odlingar.
- Sprida kännedom om beredningsstationen, som skall underlätta arbetet för den som vill bereda spånadslin.
- Ansöka om ekonomiska medel, anskaffa bättre utrustning samt följa utvecklingen på olika områden i linhanteringen.

Styrelsen har för att planera och genomföra sina uppgifter samlats 5 gånger nämligen:

19 januari	Bjärsjölagård
18 mars	Öllsjö, Kristianstad
11 maj	Svalöv
16 augusti	Brösarps ängar
8 november	Bjärsjölagård

Styrelsen riktar ett varmt tack till föreningens medlemmar, som visar ett stort intresse för föreningens uppgifter och som genom sitt medlemskap stöder verksamheten.

Svalöv och Borgeby i mars 1990

Styrelsen för Föreningen Skånelin

Från årsmötet 1990

Projekt lin tjugohundra

I ett projekt på Svalöv AB, under ovannämnda rubrik, kommer Bengt Uppström och hans medarbetare att under några år framöver, forska och ta fram en linsort med unika och allsidiga egenskaper, det sk totallinet. Man har lyckats få fram en linsort med 70 % linolsyra (fleromättad fettsyra) och likvärdig med den solrosolja som man importerar. Också när det gäller linfrögel - den klibbiga olja som ansöndras från linfröet ligger man långt framme i den internationella konkurrensen. Linfrögel används inom läkemedels- och livsmedelsindustrin samt som bas i kosmetika. Restprodukterna - fibrerna kan med fördel användas som bindemedel i spånplattor.

Kanske är det på frösidan som linet får en renässans i Sverige, och kanske blir linodlingen på sina håll ett alternativ till nerlagd jordbruksmark. Förutsättningarna att odla lin av bra kvalitet är goda i det skånska klimatet. Att forskningen med tonvikt på frölin skulle förpassa spånadslinet ner i glömskan behöver man inte oroa sig för menar man på Svalöv AB, forskningen ger linet en generell lyftning, som också Skånelins medlemmar med sina intressen tjänar på.

Om linodling i Halland berättade Henrik Andersson från hushållnings-sällskapet och visade en intressant serie diabilder från odlingarna -88 och -89. Syftet med projektet är att undersöka förutsättningarna för storskalig odling av långfiber med hög kvalitet.

Vi återkommer med referat angående Hallandsprojektet.

Odlingsanvisning för spånadslin kan rekquireras av Kirsten tel 0418-603 03 eller Eskil tel 0418-625 10
--